

Piteå-Tidningen

Tänkvärt om tidig transperson

🕒 7:16 | 15-01-14

MUSIKTEATER Aktörer och manusförfattare:

Musikteater Unnas Johan Theodorsson,
berättare. Anders Peev, nyckelharpa.

Plats: Furulundsalen i Noliahuset, Piteå

Tid: 50 minuter.

Återstående skolföreställningar i Norrbotten:

Arjeplog torsdag och Arvidsjaur fredag (15-16 januari).

Maria Johansdotter

Föreställningen som turnerar till skolor i Norrbotten just nu, efter en inledande offentlig föreställning i Havremagasinet i Boden, bygger på tre rättegångsprotokoll från åren 1705 och 1706. Då regerade Karl XII Sverige och Stora nordiska vinterkriget hade pågått några år.

När pjäsen börjar 1704 har 19-åriga Maria Johansdotter/Maja Jansdotter/Magnus Johansson kommit från Åland till Sverige på grund av kriget.

Berättelsen handlar om hur hen försörjer sig som speleman och

klockare i Stockholmstrakten under namnet Magnus Johansson. Hen är populär både i kyrkoförsamlingen, för sin änglalika sång och spel på nyckelharpa, och bland kärlekstörstande pigor. Själv förälskar sig Magnus i sin väns syster, Anna, och kärleken är besvarad.

När det hela till slut blir ohållbart och de dubbla identiteterna avslöjas, åtalas Maria/Magnus för homosexualitet och för att ha uppträtt som man. Efter tre rättegångar och åtta månader i häkte faller hovrättens dom (protokollen finns i Riksarkivet). Den lyder: 14 dagars fängelse på vatten och bröd, vilket var maxstraffet för kvinnor. I princip likvärdigt med ett dödsstraff eftersom få överlevde en diet på förorenat vatten och medvetet osaltat bröd.

Enligt manusförfattarna är det troligt att Maria/Magnus dog i fängelset. Där slutar i vart fall spåren efter transpersonen vars nyckelharpespel det talas om än idag. Men Anders Peev och Johan Theodorsson har tagit fasta på den del av domen som benämns uppenbar kyrkoplikt, det vill säga när den dömde ska ångra sig inför hela församlingen.

Jag tycker att det påhittade slutet är suveränt eftersom det är hoppingivande. Trots det nakna enkla berättargreppet är händelseförloppet så myllrande och dramatiskt att intresset hålls vid liv hela vägen. Johan Theodorssons röst är bärande nog att passa ihop med nyckelharpan. Musiken framträder som obönhörlig illustration till vad som sägs och samtidigt som musikern har titelrollen är det berättaren som påkallar uppmärksamhet.

En särskild effekt uppstår av att Anders Peev inte söker kontakt med publiken och inte har så många repliker, medan folkmusiken han spelar inte går att värja sig emot.

Karina Sundkvist

Utskriftsdatum: 2015-01-15 01:28:18

Webbadress: <http://www.pitea-tidningen.se/kultur/tankvart-om-tidig-transperson-9005546.aspx>
